

Deîndată ce am rămas singur, am răsuflat ușurat. Mi se părea că tocmai m-am eliberat de o greutate apăsătoare care îmi strivea pieptul. O acalmie plăcută mă cuprinsese din cap până-n picioare. Privii în jur. Mă aflam într-un loc înconjurat de coline și munți albaștri. Pe o înălțime se vedeau ruine, vechi monumente construite din cărămizi masive și, foarte aproape, albia secată a unui pârâu. Locul era retras, pustiu; domnea liniștea. În adâncul inimii eram fericit și credeam că atunci când ochii Săi mari se vor trezi din somnul pământesc, vor găsi o priveliște în armonie cu natura Ei. În astfel de momente, Ea trebuia să rămână departe de ființele umane, de ceilalți morți, tot așa cum, atunci când trăia, se ținuse departe de viața celorlalți.

Am ridicat cu grijă cufărul și l-am așezat în groapă. Dimensiunile erau exact pe măsura lui. Totuși, pentru ultima oară, doar pentru ultima oară, am vrut să mai privesc înăuntru. M-am uitat în jur, nici țipenie. Am scos cheia din buzunar și l-am deschis. Dar când,

dând de-o parte pulpana veșmântului negru, am văzut sângele închegat și, printre viermii care colcăiau, ochii Săi mari, întunecoși, fixându-mă, goliți de orice expresie, buimaci, ochii Săi în străfundurile cărora se îneca întreaga mea viață, m-am grăbit să închid capacul ; l-am acoperit cu pământ ; am tasat pământul cu piciorul. Am adunat mlădițe de nuferi albaștri, fără miros, sădindu-le pe mormânt ; în sfârșit, am împrăștiat pietriș pe amplasamentul gropii, pentru a șterge orice urmă și a face imposibilă identificarea mormântului. M-am achitat atât de bine de această povară, încât eu însumi eram incapabil să mai disting ceva.

Terminându-mi treaba, mi-am examinat hainele ; erau murdare de pământ și rupte, pline de cheaguri negricioase de sânge. Doi cărăbuși zburau în jurul meu, viermi minusculi mișunau, lipindu-mi-se de corp. Am vrut să curăț petele de sânge care îmi acopereau hainele, dar cu cât îmi umezeam cu salivă mâneca și cu cât frecam mai mult, cu atât sângele se întindea și se îngroșa.

Se împrăștia pe mine și îi simțeam răceala vâscoasă pe toată suprafața corpului. Era aproape de asfințit. Cădea o ploaie fină. Involuntar, am luat urma pe care o lăsaseră roțile dricului ; când s-a făcut întuneric, m-am rătăcit. Fără țintă, fără să mă gândesc la nimic, mergeam încet, în obscuritatea opacă. Nu știam unde mă duc. O pierdusem ; Îi văzusem ochii mari în sângele înche-gat și mergeam înăuntrul unei nopți tenebroase, înăuntrul unei nopți pro-funde, care îmi copleșise întreaga viață. Se stinseseră pentru totdeauna cei doi ochi ce o luminaseră. Mi-era totuna dacă ajungeam sau nu undeva.

Domnea o liniște absolută. Am sim-țit că toate ființele mă abandonaseră ; m-am refugiat lângă obiectele neîn-suflețite. O legătură se stabilise între mine și ritmul naturii, între mine și obscuritatea profundă care coborâse în sufletul meu. Pentru oameni, o astfel de liniște e ca o limbă neinteligibilă. Voluptatea mă amețea. Mi se făcu greață, iar picioarele mi se înmuiară.

Pradă unei oboseli nesfârșite, m-am așezat pe o piatră funerară, în cimitirul de la marginea drumului. Mi-am luat capul între mâini și am reflectat, plin de perplexitate, la mine însumi. Deodată, un râs uscat și înspăimântător mă readuse la realitate. M-am întors : lângă mine era așezat un om cu fața înfăolită într-un fular. Ținea sub braț un obiect înfășurat într-o batistă. Mă privi și spuse :

— Sigur voiai să mergi în oraș și ai pierdut drumul, ha ? Fără îndoială că te întrebi ce pot să fac în cimitir la ora asta din noapte. Nu-ți fie frică, trăiesc cu morții ; sunt gropar. Nu-i nimic rău în asta, ha ! Știu și cele mai mici cărări de pe aici. Ca să vezi, astăzi am fost să sap un mormânt și din pământ a ieșit acest vas. Știi, e un vas de Ragheh, din vechiul oraș Rey, ha ! Și-apoi, nu-i nimic, ți-l dau ca amintire.

M-am căutat prin buzunare și am scos doi *gherani* și un *abassi*. Cu un râs sec și îngrozitor, bătrânul spuse :

— Niciodată, nu face nimic. Te cunosc, îți cunosc casa. Am o droșcă la doi pași de aici. Hai să te duc, ha! E foarte aproape.

Puse vasul pe pulpana hainei mele și se ridică. Râdea atât de tare, că-i tremurau umerii. Am luat obiectul și am urmat silueta aplecată a bătrânului. La cotul drumului staționa un car funebru rablagit, cu doi cai negri costelivi. Cu o agilitate deosebită, bătrânul se cățără pe capră. Am urcat și eu în droșcă și m-am întins pe locul în care se amplasează sicriul, cu capul sprijinit pe pervaz, în așa fel încât să văd în jurul meu. Am pus vasul pe piept, ținându-l cu mâna.

Biciul pocni în aer. Caii porniră spumegând. Înaintau cu salturi înalte și ușoare, atingându-și copitele de pământ, cu eleganță și fără zgomot. Zurgălăii de la gât răsunau în aerul umed, cu un timbru unic. De dincolo de nori, stelele contemplau pământul, asemenea unor pupile de ochi strălucitori țâșnind dintr-un sânge negru,

închegat. O tihnă plăcută mă cuprinse. Dar vasul îmi apăsa pe piept ca un cadavru. Copacii suciți, cu ramurile lor strâmbe, păreau că se țin de mână, de teamă să nu alunece în obscuritate și să cadă. Case bizare, ca dinții de ferăstrău, cu forme geometrice, cu ferestre întunecoase, de parcă erau părăsite, străjuiau drumul. Dar pereții revărsau aceeași lumină alburie și bolnavă ca a licuricilor. Copacii treceau înfricoșători, grupuri-grupuri, rânduri-rânduri, fugind unul după altul, ai fi zis că tulpinile de nuferi le puneau piedică și ei cădeau la pământ. Mă năpădi un miros de cadavru, de carne putredă. Un miros de cadavru, ca și când corpul meu fusese dintotdeauna impregnat de el, iar eu îmi petrecusem întreaga viață dormind într-un sicriu negru, în timp ce un bătrân cocoșat, a cărui față nu o vedeam, mă învârtea în ceață, printre umbre rătăcitoare.

Droșca se opri. Am luat vasul și am sărit jos. Eram în fața ușii. Am intrat